

Utmost Science

# อุดมวิทย์

ธันวาคม 2566

GUATEMALA

HONDURAS

EL SALVADOR

NICARAGUA

CENTRAL  
AMERICA

ฐานยิงดาวเทียมกานาฟูรังเศสใน  
อเมริกาใต้ แหล่งยิงดาวเทียมไทยคม 1  
(THAICOM I) และ ไทยโชติ 2 (THEOS II)

COSTA  
RICA

PANAMA

## อเมริกากลางกับทณ.



สำนักงานที่ปรึกษาด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม  
ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน









## 190th Anniversary of U.S.-Thai Diplomatic Relations

#190ThaiUS

วารสารอุดมวิทย์ | Utmost Sciences  
เดือนธันวาคม 2566 ฉบับที่ 12/2566

บรรณาธิการบริหาร:

นายสมเกียรติ กมลพันธ์  
อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม)

ดร. เศรษฐพันธ์ กระจ่างวงศ์  
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและพัฒนาทุนทางปัญญา

กองบรรณาธิการ:  
นางสาวประณยา จันทร์ลอย  
นางสาวอุไรริน ขอบุญ  
นายอิสรา ปทุมานนท์

จัดทำโดย  
สำนักงานที่ปรึกษาด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม  
ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน  
1024 Wisconsin Ave., N.W. Suite 104  
Washington, D.C. 20007

ติดต่อคณะผู้จัดทำได้ที่  
Phone: +1 (202) 944 5200  
Email: [ost@thaiembdc.org](mailto:ost@thaiembdc.org)  
Website: [www.ohesdc.org](http://www.ohesdc.org)  
Facebook: [www.facebook.com/ohesdc](http://www.facebook.com/ohesdc)

# คำนำ



ในที่สุด วาระแห่งการกล่าวอำลาปี 2566 ก็มาถึงพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงบรรณาธิการบริหารไปสู่ท่านใหม่ อทป.ฐิติเดช ตุลารักษ์ ซึ่งจะเดินทางมารับหน้าที่อัครราชทูตที่ปรึกษาฯ ณ กรุงวอชิงตัน ในเดือนมกราคม 2567 นี้ ในโอกาสนี้ ทีมบรรณาธิการสองท่านได้แก่ ดร.เศรษฐพันธ์ กระจำวงษ์ และคุณประณยา จันทรลอย ได้แยกย้ายกลับภูมิลำเนาในไทยและรัฐเวอร์จิเนียเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

บทความชุดเดือนธันวาคม 2566 จึงเป็นสาระชุดพิเศษ พาท่านไปรับทราบข้อมูลจากประเทศอเมริกากลางที่คนไทยยังไม่ค่อยรู้จักมากนัก กับจุดเด่นในด้านต่างๆ ของประเทศเหล่านี้ ส่วนหนึ่ง ทีมบรรณาธิการก็ต้องการแบ่งข้อมูลเอาใจพี่น้องชาวไทยในลาตินอเมริกาบ้าง หรือไม่ก็เป็นของขวัญสำหรับผู้สนใจสาระน่ารู้แปลกใหม่่นอกสหรัฐอเมริกา เนื่องในโอกาสส่งท้ายปีเก่า 2566 ต้อนรับปีใหม่ 2567 ทีมบรรณาธิการขอขอบคุณท่านผู้อ่านทุกท่านที่ติดตามกันมาตลอดทั้งปี และขออวยพรให้ทุกท่านมีความสุข สุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ ตลอดปีและตลอดไป พวกเราทีมบรรณาธิการหวังว่าเนื้อหาสาระความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่พวกเราได้รังสรรค์ขึ้นตลอดปีที่ผ่านมา จะเป็นส่วนช่วยให้ทุกท่านได้รับสาระความรู้ขึ้นทั้งในทางโลกและทางธรรม และโปรดติดตามข่าวสารต่างๆ ทั้งย้อนหลัง และหัวข้อที่น่าสนใจในปี 2567 ได้ที่ [www.ohesdc.org](http://www.ohesdc.org)

สวัสดิ์ปีใหม่ 2567

ทีมบรรณาธิการ

สำนักงานที่ปรึกษาด้านการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ประจำสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน







# สารบัญ

## อเมริกากลาง กับทกน.ที่น่าสนใจ

06 เอลซลวาดอร์ รัฐผู้กล้าทำใช้บิทคอยน์

11 กัวเตมาลา แผ่นดินมายาที่ยังมีชีวิต กับความโดดเด่นในการวิจัยด้านโบราณคดี

15 คอสตาริกา กับการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

20 ปานามา ทางลัดเชื่อมสองมหาสมุทรและจุดแยกทวีปอเมริกา

25 ฮอนดูรัส ทางเลือกการพัฒนาใหม่หลังป็นใจรับรองจีน

28 นิการากัวกับพัฒนานบนเส้นทางระหว่างเสรีภาพและเผด็จการ



# EL SALVADOR

## รัฐผู้กล้าทำใช้บิตคอยน์

เอลซัลวาดอร์ภายใต้การนำของประธานาธิบดี Nayib Bukele ได้แสวงหาแนวทางพัฒนาประเทศรูปแบบใหม่หลายด้าน โดยเฉพาะการเปิดประเทศให้เข้าถึงได้ง่ายขึ้น การผลักดันให้กรุงซัลวาดอร์ เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งทางอากาศ เป็นสถานที่จัดประชุม (รวมทั้งจัดการประกวดนางงามจักรวาลครั้งล่าสุด) แต่ผลงานไหนก็ไม่โดดเด่นเท่า การทำให้เอลซัลวาดอร์เป็นประเทศแรกในโลกที่มีการนำบิตคอยน์มาใช้ได้ถูกต้องตามกฎหมาย ประธานาธิบดี บูเคเล กล่าวว่า บิตคอยส์จะทำให้ประชาชนเข้าถึงบริการธนาคารได้ง่ายมากขึ้น และ สนับสนุนให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศเพิ่มขึ้น

แต่เดิม เอลซัลวาดอร์ ใช้สกุลเงิน โคลอน (colón) แต่ได้เปลี่ยนมาใช้สกุลเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2001 ตั้งแต่สภานิติบัญญัติผ่านร่างกฎหมาย Monetary Integration Act ภายใต้การบริหารงานของประธานาธิบดี Francisco Flores ได้มีการอนุมัติให้มีการใช้สกุลเงินเหรียญสหรัฐฯ ในประเทศเอลซัลวาดอร์และถอดถอนการใช้สกุลเงินโคลอน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยปัจจัยด้านการเงินของประเทศให้มีความมั่นคง และเป็นแรงจูงใจให้แก่ักลงทุนต่างชาติ รวมถึงประหยัดค่าธรรมเนียมทางการเงินระหว่างประเทศ





อย่างไรก็ตาม รัฐบาลไม่สามารถควบคุมนโยบายทางการเงินได้หลังใช้เหรียญสหรัฐ เป็นสกุลเงินท้องถิ่น เนื่องจากมูลค่าสกุลเงินเหรียญสหรัฐเชื่อมโยงกับธนาคารกลางสหรัฐฯ โดยกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนอยู่ที่ 1 เหรียญสหรัฐ เทียบเท่ากับ 8.75 โคลอน ซึ่งทำให้กำลังซื้อจ่ายของประชาชนลดลง การส่งออกของเอลซัลวาดอร์ชะลอตัวลงเนื่องจากไม่สามารถแข่งขันกับสกุลเงินที่มีมูลค่าต่ำเกินไปของประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ และการขาดความรู้ทางการเงินของประชากรเอลซัลวาดอร์



ในปี 2019 หมู่บ้าน El Zonte นำบิทคอยน์มาในการชำระเงินหลังจากได้รับบริจาคบิทคอยน์จากผู้ไม่ประสงค์ออกนามเป็นจำนวน 100,000 เหรียญสหรัฐฯพร้อมกับเงื่อนไขว่าหมู่บ้านนั้นจะต้องนำบิทคอยน์มาปรับใช้กับเศรษฐกิจภายในหมู่บ้าน ชาว El Zonte จำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงบริการทางธนาคารและเข้าถึงบิทคอยน์ผ่านอุปกรณ์มือถือและตู้ ATM บิทคอยน์ในย่านการค้า นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาหมู่บ้านนี้จึงได้ชื่อว่า “Bitcoin Beach” และได้อ้างเป็นแบบอย่างในการใช้สกุลเงินดิจิทัลในการชำระเงินอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ในปี 2022 ประเทศฮอนดูรัสและกัวเตมาลาได้พยายามดึงดูดนักท่องเที่ยวบ้าง ผ่านการใช้บิทคอยน์ใน "Bitcoin hub"



ขอบคุณรูปภาพจาก Reuter และ travelisbeautiful.com



ประธานาธิบดี Nayib Bukele ได้ประกาศให้บิทคอยน์ถูกกฎหมายในประเทศเอลซัลวาดอร์ผ่านการประชุม Bitcoin Conference 2021 ที่จัดขึ้น ณ เมืองไมอามี เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2021 ที่ผ่านมา โดยเขาอ้างว่าบิทคอยน์จะช่วยให้ชาวเอลซัลวาดอร์ที่พำนักอาศัยอยู่ต่างประเทศสามารถโอนเงินให้ญาติพี่น้องที่อยู่ในประเทศได้ง่ายขึ้น และทำให้ผู้ที่ไม่มีบัญชีธนาคารเข้าถึงการธุรกรรมดิจิทัลได้ง่ายมากขึ้น ในวันที่ 9 มิถุนายน 2021 สภานิติบัญญัติเอลซัลวาดอร์ได้ลงมติให้นำกฎหมายบิทคอยน์มาใช้ ซึ่งจะทำให้สกุลเงินดิจิทัลสามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมายในประเทศ รัฐบาลประกาศว่าได้จัดสรรเงินสดจำนวน 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อสนับสนุนนโยบายบิทคอยน์ของประเทศ อย่างไรก็ตาม ธนาคารโลกได้ปฏิเสธคำขอจากรัฐบาลในการดำเนินการตามกฎหมาย เนื่องจากกังวลเรื่องความโปร่งใสและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของการขุดบิทคอยน์ รัฐบาลประกาศว่าจะแจกจ่ายบิทคอยน์ มูลค่า 30 เหรียญสหรัฐ ให้กับผู้ที่สมัครใช้กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่เรียกว่า “Chivo” โดยใช้เงินสูงถึง 75 ล้านดอลลาร์สหรัฐ Chivo บริหารโดยบริษัทเอกชน แต่แพลตฟอร์มและข้อมูลต่างๆ จะถูกจัดโดยรัฐบาล

จากผลสำรวจ 91% ของชาวเอลซัลวาดอร์มีความต้องการในการใช้เงินดอลลาร์สหรัฐมากกว่าการใช้บิทคอยน์ อีกทั้งการเปลี่ยนไปใช้บิทคอยน์ยังทำให้การโอนเงินยากขึ้นสำหรับชาวเอลซัลวาดอร์จำนวนมาก แทนที่จะง่ายจากตามที่สัญญาไว้ เนื่องจากค่าธรรมเนียมที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมบิทคอยน์แพงกว่าการโอนเงินแบบเดิมหลายเท่า ประชาชนส่วนมาวยังไม่เข้าใจระบบของการใช้บิทคอยน์เท่าที่ควร และยังไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลในการนำบิทคอยน์มาใช้ในการชำระเงินในประเทศ อย่างไรก็ตามรัฐบาลเอลซัลวาดอร์ได้เข้าซื้อบิทคอยน์จำนวน 400 BTC หรือคิดเป็นมูลค่ากว่า 20.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2021 ซึ่งเป็นวันก่อนหน้าที่จะประกาศให้บิทคอยน์ถูกกฎหมายในการใช้ซื้อสินค้าหรือจ่ายในประเทศ และรัฐบาลยังเรียกร้องให้ธุรกิจร้านค้าต่าง ๆ ในประเทศรับชำระเงินด้วยบิทคอยน์ ภายใต้กฎหมายนี้ ธุรกรรมจากการซื้อขายบิทคอยน์ไม่ต้องเสียภาษีจากกำไรที่ได้จากขาย และนักลงทุนบิทคอยน์ต่างประเทศที่ลงทุนมากกว่า 3 BTC ในประเทศจะมีสิทธิ์ได้รับถิ่นที่อยู่ถาวร



ขอบคุณรูปภาพจาก Forbes

# CHIVO การพัฒนาแอป “เป่าตุง”

“Chivo” เปิดตัวเมื่อเดือนตุลาคม 2021 และได้รับการวิพากษ์วิจารณ์โดยทันทีเกี่ยวกับปัญหาการประมวลผลการชำระเงินและการธุรกรรมต่างๆ ซึ่งคืนหลังจากนั้นประธานาธิบดี Bukele ได้ออกมายืนยันผ่านทวีตเตอร์ว่า แอปพลิเคชันไม่สามารถใช้ผ่าน Apple Store และ Huawei ได้ถึงแม้จะถูกติดตั้งในระบบแล้วก็ตาม แอปพลิเคชัน Chivo ถูกปิดการใช้งานหลังจากการเปิดตัวไม่กี่นาทีเพื่อให้แพลตฟอร์มสามารถเพิ่มความจุในตัวเซิร์ฟเวอร์ ระบบยังถูกรบกวนด้วยการขโมยข้อมูลส่วนตัว ซึ่งส่งผลให้มีการขโมยโบนัสการลงชื่อเข้าใช้ หลังจากเปิดตัวไม่นาน Chivo ประกาศว่ากำลังเปลี่ยนแปลงฟีเจอร์การกำหนดราคาเพื่อป้องกันการเทรดแบบ Scalping (การเทรดแบบระยะสั้น Short term trading strategy) ซึ่งอาจทำให้เกิดการร้องเรียนเพิ่มเติมเกี่ยวกับความยากลำบากในการซื้อขายรายวันบน Chivo และความคลาดเคลื่อนของราคา ผู้ใช้งานส่วนใหญ่หยุดใช้แพลตฟอร์มหลังจากได้รับโบนัสการเข้าใช้งาน รัฐบาลเอลซัลวาดอร์ใช้เงินประมาณ 85.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐในการซื้อบิตคอยน์ในระหว่างเดือนกันยายน 2021 ถึง มกราคม 2022 มูลค่าบิตคอยน์เริ่มลดลงในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2021 และร่วงลงกว่า 45% ภายในเดือนมกราคม 2022 ซึ่งคาดว่าสูญเสียเงินประมาณ 22 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ด้วยสาเหตุนี้ รัฐบาลยังคงซื้อ บิตคอยน์อย่างต่อเนื่องในช่วงที่มูลค่าลดลง และมีการถือครองอย่างน้อย 1,801 BTC มูลค่ากว่า 66 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ณ เดือนมกราคม 2022 Bukele ประกาศว่า รัฐบาลจะใช้พลังงานความร้อนใต้พิภพอย่างยั่งยืนในการขุดบิตคอยน์ โดยการขุดบิตคอยน์จะต้องใช้พลังงานจำนวนมาก ซึ่งจะก่อให้เกิดมลพิษหากใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลเพื่อผลิตพลังงานนั้น ประธานาธิบดี Bukele ประกาศแผนสำหรับเมือง "Bitcoin City" ว่าเมืองจะถูกสร้างขึ้นที่ฐานภูเขาไฟ Conchagua และจะเป็นทรงกลมเหมือนรูปร่างของเหรียญ และจะไม่มีรถเก็บภาษีรายได้

ในปี 2022 รัฐบาลเริ่มร่างสภานิติบัญญัติเพื่อสร้าง "Volcano Bonds" มูลค่า 1 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยมูลค่าครึ่งหนึ่งของพันธบัตรถูกใช้สนับสนุนเมือง "Bitcoin City" ในขณะที่อีกครึ่งหนึ่งจะถูกใช้เพื่อซื้อ บิตคอยน์ ในอีก 5 ปี การประกาศดังกล่าวส่งผลให้มูลค่าพันธบัตรต่างประเทศของเอลซัลวาดอร์ลดลง 30% ในเดือนธันวาคม 2021



ขอบคุณรูปภาพจากcoinmarketcap.com

หนึ่งปีหลังจากบิทคอยน์ได้ถูกนำมาใช้แล้วนั้น ผลสำรวจทางเศรษฐกิจพบว่า สกุลเงินดิจิทัลไม่ได้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลาย จำนวน 20% ของผู้ดาวน์โหลดแอปพลิเคชัน Chivo ไม่ได้ใช้โบนัส 30 เหรียญสหรัฐ ที่ได้รับการสมัครใช้งาน และจำนวน 61% หยุดใช้งานแอปพลิเคชันดังกล่าวหลังจากได้ใช้เงินจำนวนนั้นไปแล้ว ถึงแม้รัฐบาลจะอ้างว่าบิทคอยน์เป็นที่ยอมรับในสากล แต่มีจำนวน 20% ของธุรกิจเท่านั้นที่รับการชำระเงินผ่านทางบิทคอยน์ สภาหอการค้าเอลซัลวาดอร์พบว่า มีเพียง 14% ของธุรกิจในเอลซัลวาดอร์ที่ทำธุรกรรมผ่านบิทคอยน์ระหว่างเดือนกันยายน 2021 ถึงเดือนกรกฎาคม 2022 และ 3% รู้สึกว่าการใช้บิทคอยน์นั้นมีคุณค่า ตามรายงานของธนาคารกลางสำรองระบุว่า บิทคอยน์ถูกใช้เพียง 1.9% ของการส่งเงินไปที่ประเทศเอลซัลวาดอร์ระหว่างเดือนกันยายน 2021 ถึงเมษายน 2022



สื่อยังรายงานถึงความล้มเหลวของการใช้บิทคอยน์ในการเพิ่มรายได้จากนักท่องเที่ยวและในการใช้เป็นส่วนกลางนักท่องเที่ยวนั้น จำกัดอยู่เพียงนักท่องเที่ยวส่วนน้อยเท่านั้น อย่างไรก็ตาม ธุรกิจบางแห่งใน El Zonte รายงานว่าธุรกิจได้รายได้เพิ่มขึ้น 30% จากนักท่องเที่ยวคริปโต ในเดือนมีนาคม 2022 รัฐบาลเอลซัลวาดอร์ประกาศเลื่อนโปรเจกต์ “Volcano Bonds” ออกไปเนื่องจากปัจจัยเงื่อนไขทางเศรษฐกิจโลกและสงครามยูเครน หลังจากการล่มสลายของสกุลเงินดิจิทัล มูลค่าบิทคอยน์ลดลงถึง 70% ของมูลค่าในเดือนพฤศจิกายน 2021 ประธานาธิบดี Bukele ใช้เงินกว่า 150 ล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณ 4% ของทุนสำรองประเทศในการลงทุนซื้อบิทคอยน์ สำนักข่าว BBC รายงานว่ามูลค่า 2,300 บิทคอยน์ที่รัฐบาลเอลซัลวาดอร์ซื้อไว้นั้นขาดทุนกว่า 50% ของมูลค่าทั้งหมด อัตราการเติบโตของเศรษฐกิจเอลซัลวาดอร์ในช่วงนั้นลดลงและนักเศรษฐศาสตร์หลายคนคาดการณ์ว่ารัฐบาลจะมีโอกาสสูงในการผิดนัดชำระหนี้

ในปัจจุบันร้านค้าหรือการบริการต่าง ๆ ในเอลซัลวาดอร์ก็ยังคงปฏิเสธการชำระเงินด้วยบิทคอยน์เนื่องจากประชาชนยังคงไม่เข้าใจระบบการใช้ของสกุลเงินดิจิทัลนั่นเอง แม้ว่ารัฐบาลเริ่มผลักดันให้ประชาชนยอมรับการใช้บิทคอยน์ครั้งใหญ่เมื่อสองปีที่แล้ว และมีการเปิดใช้งานกระเป๋าเงินดิจิทัล (Cryptocurrency Wallet) ที่มีชื่อว่า Chivo โดยรัฐบาลได้มีการให้เงินจำนวน 30 เหรียญสหรัฐฯ ในมูลค่าบิทคอยน์ให้แก่ประชาชนในการทดลองใช้งาน และดูเหมือนว่าการทำธุรกรรมผ่านบิทคอยน์จะมีปริมาณเพิ่มขึ้น แต่ก็ไม่ได้มีการใช้งานอย่างต่อเนื่องแต่อย่างใด ในประเทศเอลซัลวาดอร์ประชาชนที่ไม่มีบัญชีผูกมัดกับธนาคาร และไม่ใช้บริการธุรกรรมต่างๆ อย่างการใช้ตู้เอทีเอ็ม เฉลี่ยจะมีรายได้อยู่ที่ประมาณวันละ 15 เหรียญสหรัฐฯ หากพวกเขาเหล่านี้จะต้องมารับความเสี่ยงกับการผันผวนของมูลค่าสกุลเงินดิจิทัลนั้นก็ถือเป็นปัญหาหลักในการรับความเสี่ยงและการปรับตัวที่จะยอมรับการใช้สกุลเงินดิจิทัลในอนาคต



# GUATEMALA

## แผ่นดินมายาก็ยังมีชีวิต

## กับความโดดเด่นในการวิจัยด้านโบราณคดี

กัวเตมาลาเป็นประเทศที่ใหญ่ที่สุดในกลุ่มรัฐขนาดกระชับ 7 รัฐ ไต้หวัน อเมริกา โดยเป็นคู่ค้าอันดับที่ 10 ของไทยในลาตินอเมริกา ในขณะที่เป็นประเทศขนาดเล็กที่มีเนื้อที่เพียง 108,890 ตารางกิโลเมตร กัวเตมาลากลับมีประชากรเกือบ 20 ล้านคน ซึ่งถือได้ว่ามีประชากรที่หนาแน่นทีเดียว โดยประชากรที่มีนั้น ร้อยละ 40 ก็ยังคงเป็นชาวอินเดียนพื้นเมือง และแผ่นดินกัวเตมาลา เป็นจุดกำเนิดอารยธรรมมายา ที่เก่าแก่กว่า โบราณสถานในเขตคาบสมุทรยูคาทานของเม็กซิโกที่มีชื่อเสียงในฐานะแหล่งท่องเที่ยว ในกัวเตมาลานั้นมีกลุ่มโบราณสถานสำคัญที่เก่าแก่กว่ากระจายอยู่มากมาย และเป็นที่สนใจของนักประวัติศาสตร์และโบราณคดีของโลก

การค้นพบแหล่งโบราณสถานในป่าดิบของกัวเตมาลา ยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการค้นพบเมืองโบราณขนาดใหญ่ อย่าง Tikal และ El Caracol และล่าสุดเมื่อปี 2558 คณะนักวิจัยในโครงการสำรวจค้นพบร่องรอยของเมืองโบราณขนาดใหญ่ในป่าดิบทางตอนเหนือของประเทศกัวเตมาลา ซึ่งเมืองดังกล่าวเป็นหลักฐานชี้ว่า อารยธรรมมายาในยุคที่รุ่งเรืองสูงสุดเมื่อราว 1,500 ปีก่อน มีอาณาเขตกว้างขวางและมีประชากรจำนวนมากว่าที่เคยคาดกันไว้ 3-4 เท่า คณะนักวิจัยใช้การใช้เทคโนโลยีไลดาร์ (LiDAR) ใช้ลำแสงเลเซอร์ทำแผนที่สามมิติจากเครื่องบิน ซึ่งสามารถเผยให้เห็นร่องรอยเมืองที่ถูกป่าดงดิบปกคลุมอยู่ได้ การยิงแสงเลเซอร์จากเครื่องบินและเฮลิคอปเตอร์ลงไปยังพื้นที่ป่าดิบ 2,100 ตารางกิโลเมตร ได้รับข้อมูลดิจิทัลที่ได้จากการสะท้อนกลับเผยให้เห็นแท่นหินที่เป็นรากฐานของอาคารบ้านเรือนกว่า 60,000 หลัง รวมทั้งโครงสร้างของพีระมิดขนาด 7 ชั้น บ่อน้ำประการ กำแพงเมือง คูน้ำ และทางยกระดับขนาดใหญ่เพื่อการสัญจรไปมาอีกด้วย ที่ถูกปกคลุมไปด้วยป่าดิบ



ขอบคุณรูปภาพจาก worldhistory



EL MIRADOR

โครงการนี้ชื่อว่า Mirador Basin ซึ่งเผยให้เห็นถึงแผนที่ซากเมืองจากอารยธรรมมายาโบราณชื่อ "เอลมิราดอร์" (El Mirador) ครอบคลุมพื้นที่ 1,700 ตารางกิโลเมตร ซึ่งประกอบไปด้วยพีระมิดสูง 55 เมตร พระราชวัง สนาม คลอง อ่างเก็บน้ำ และที่อยู่อาศัยนับพันแห่ง และยังมีถนนยกระดับสูง 4 เมตร ยาว 177 กิโลเมตร เปรียบเสมือนเป็น 'ทางหลวง' เชื่อม 417 หมู่บ้านเข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้คนเดินทางไปไหนมาไหนเหนือหนองน้ำได้อย่างสะดวก

ชาวมายาโบราณเรียกถนนยกระดับนี้ว่า "Sacebe" ที่แปลว่าถนนสีขาว เนื่องจากถนนยกระดับถูกฉาบด้วยปูนปลาสเตอร์สีขาว โดยถนนสีขาวนี้อาจสะท้อนแสงดวงจันทร์ในยามค่ำคืนได้เป็นอย่างดี ซึ่งช่วยเพิ่มการมองเห็นถนนในเวลากลางคืนได้ในระดับหนึ่ง กลุ่มนักโบราณคดีเผยว่า อารยธรรมมายาโบราณ ใช้การเดินทางเพื่อไปมาหาสู่กัน โดยไม่เคยมีการใช้ล้อหรือรถลากในการเดินทาง เมืองเอลมิราดอร์ ที่เชื่อมต่อกับถนนหลายเส้นนี้ จึงกลายเป็นหลักฐานสำคัญว่า ผู้คนในสมัยนั้นได้ร่วมมือกันทำโครงการที่ซับซ้อน ซึ่งจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยหากปราศจากระบบการปกครองแบบชนชั้นที่ได้กำหนดหน้าที่ของแต่ละคนไว้ โดยคาดว่าเมืองโบราณแห่งนี้มีอายุ 1,000 ถึง 250 ปีก่อนคริสตกาล ก่อนหน้าที่อารยธรรมมายาจะรุ่งเรืองถึงขีดสุดเสียอีก

ปัจจุบัน กัวเตมาลา จึงเป็นประเทศที่เป็นแหล่งศึกษาวิจัยทางโบราณคดี และประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่สุดของโลก และเป็นพื้นที่ที่มีเสน่ห์ สำหรับงานวิจัยอย่างมาก เนื่องจากหลายพื้นที่ยังห่างไกลจากการเข้าถึงของนักท่องเที่ยว และการการเจริญเติบโตของโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีหน่วยงานสำคัญ ของประเทศ ที่ร่วมดูแลพัฒนาความร่วมมือกับต่างประเทศได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรมและการกีฬา Ministry of Culture and Sports (Ministerio de Cultura y Deportes: MCD) ทำหน้าที่รวม กระทรวงวัฒนธรรม และกระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา และออกแนว ส่วนหนึ่งของ กระทรวง อว. ในส่วนของการศึกษาและวิจัยด้วย

ขอบคุณรูปภาพจาก karolinagrass



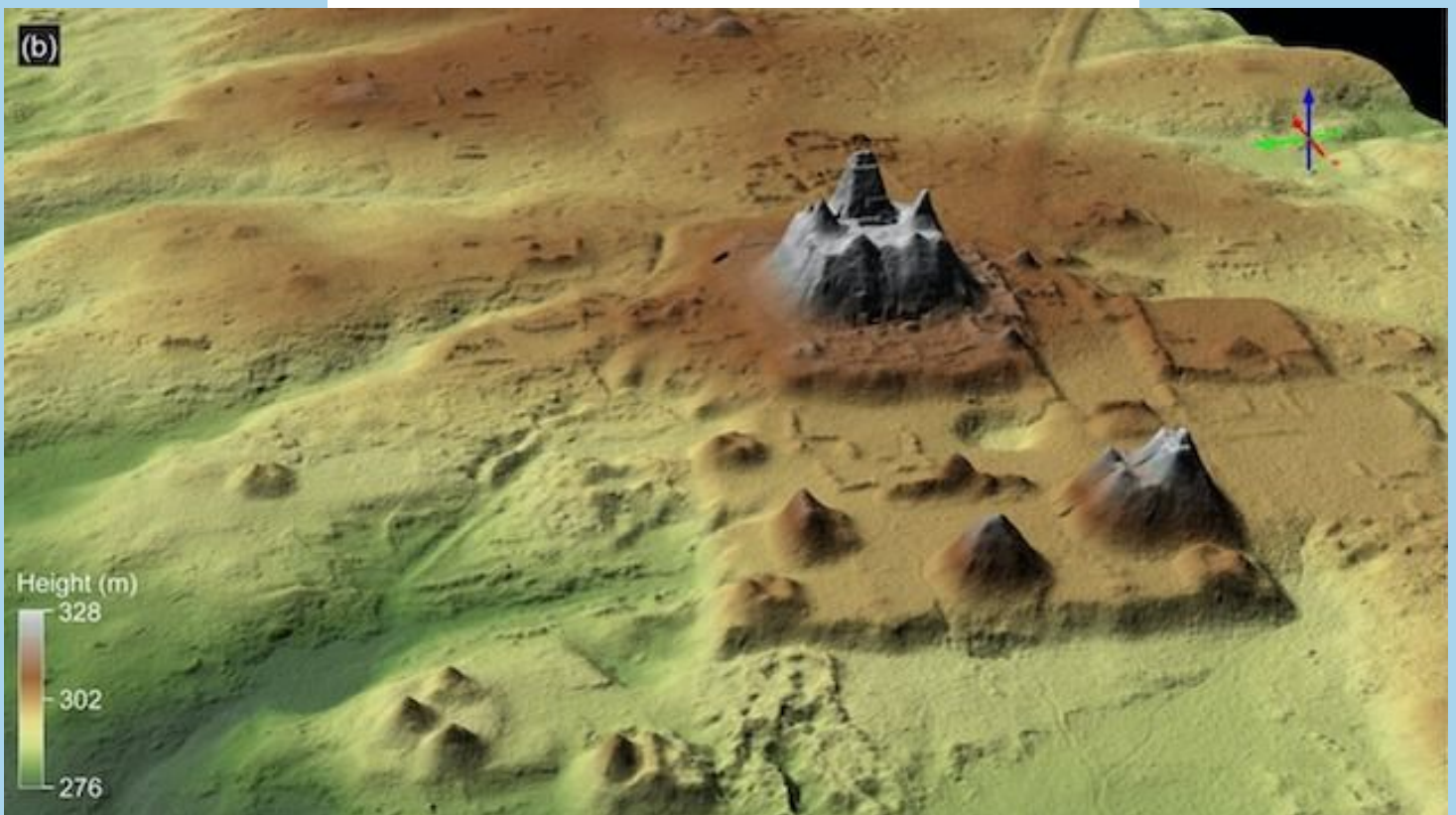
กระทรวงนี้ ก่อตั้งขึ้นในปี 2529 โดยมีนาย Elmar Rojas ศิลปินชื่อดังชาวกัวเตมาลาเป็นผู้ริเริ่มและก่อตั้งในช่วงการบริหารงานของประธานาธิบดี Vinicio Cerezo หลังจากการก่อตั้งกระทรวงวัฒนธรรมและการกีฬา หน่วยงานภายใต้กระทรวงศึกษาธิการบางหน่วยงานได้ถูกย้ายเข้ามาอยู่ภายใต้กระทรวงวัฒนธรรมและการกีฬา เช่น สถาบันมานุษยวิทยาและประวัติศาสตร์ และพิพิธภัณฑ์ จึงนับเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญมากในประวัติศาสตร์ของประเทศ ที่มีการวางรากฐานในโครงสร้างพื้นฐานที่มุ่งพัฒนากลุ่มศิลปะอย่างเป็นทางการ กระทรวงวัฒนธรรมและการกีฬามีภารกิจในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ ส่งเสริมวัฒนธรรมพหุวัฒนธรรมของประเทศ ผ่านการคุ้มครอง ส่งเสริม และเผยแพร่คุณค่าทางศิลปะ วัฒนธรรม และสังคมของกัวเตมาลา นอกจากนี้ มีหน้าที่จัดการเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบอบกฎหมายที่ใช้บังคับใช้ในการอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม การคุ้มครองอนุสรณ์สถาน อาคารแห่งชาติ สถาบัน และพื้นที่ที่มีผลประโยชน์ทางประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรม และการส่งเสริมนันทนาการและกีฬา โดยมีกรมการพัฒนาและเสริมสร้างวัฒนธรรม (General Directorate for the Development and Strengthening of Cultures) กรมศิลปากร (Directorate General for the Arts) กรมมรดกวัฒนธรรมและธรรมชาติ (General Directorate of Cultural and Natural Heritage) และวังวัฒนธรรมแห่งชาติ (National Palace of Culture) ที่เป็นกลไกหลัก โดยเฉพาะ กรมมรดกวัฒนธรรมและธรรมชาติ เป็นหน่วยงานสำคัญที่รับผิดชอบในการสร้างกลยุทธ์และกลไกที่มุ่งเป้าไปที่การดำเนินการตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติและแผนแห่งชาติระยะยาว ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับมรดกของประเทศ

ศึกษากำเนิดของประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการของความหลากหลายทางวัฒนธรรม และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติเพื่อการพัฒนามนุษย์ที่ยั่งยืนนอกจากนี้ กรมมรดกวัฒนธรรมและธรรมชาติ ยังทำหน้าที่ประสานงาน กำกับดูแล พัฒนา เพื่อมุ่งค้นหา ปกป้อง พิธีกรรม อนุสรณ์ และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติของประเทศด้วย โดยทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัย ที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชน ที่สำคัญ 2 แห่ง ได้แก่

- University of the Valley of Guatemala (Universidad del Valle de Guatemala: UVG) เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไรในเมืองกัวเตมาลาซิตี ก่อตั้งโดยมุสนิธิเอกชนในปี 2509 UVG เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนแห่งแรกที่ทำให้มีความสำคัญกับเทคโนโลยีและการศึกษามูลนิธิหลังของประเทศ อีกทั้ง ให้ความสำคัญในการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ในฐานะสถาบันที่ทันสมัย ส่งเสริมวิธีการสอน การวิจัยในวงกว้าง และการฝึกอบรมบุคคลที่มีคุณสมบัติสูงเพื่อพัฒนาการศึกษา ในปี 2563 ได้เปิด Innovation and Technology Center (CIT) เป็นศูนย์ที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมในภูมิภาคด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นอกจากนี้ยังกลายเป็นมหาวิทยาลัยแห่งเดียวที่ได้รับการรับรองสถาบันของ Hcéres (High Council for the Evaluation of Research and Higher Education) ในกัวเตมาลา นอกจากนี้ จากการจัดอันดับมหาวิทยาลัยของ QS UVG เป็นมหาวิทยาลัยเอกชนอันดับ 1 ในอเมริกากลาง



อย่างไรก็ตาม ปัญหาสำคัญของกัวเตมาลา คือเป็นประเทศประสบปัญหาเติบโตและการพัฒนาในระดับต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม โดยดัชนีนวัตกรรมโลก (Global Innovation Index: GII) ในปี 2566 กัวเตมาลาอยู่ที่อันดับ 122 จาก 132 ประเทศที่มีการวัดระดับ นอกจากนี้ จำนวนนักวิจัยในกัวเตมาลาที่ย่ำต่ำที่สุดในภูมิภาคอเมริกา กลางและลาตินอเมริกา กล่าวคือมีไม่ถึง 1000 คน ซึ่งถือเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเมื่อเทียบกับจำนวนประชากรของประเทศ จึงทำให้มีเอกสารวิชาการตีพิมพ์อยู่ที่สัดส่วนไม่ถึง 3 ต่อประชากร 100,000 คน ซึ่งจากรายงานของ State of Science ปี 2565 กัวเตมาลามีการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์ต่ำ เนื่องจากจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอและขาดทรัพยากรบุคคล กัวเตมาลามีการลงทุนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีราว 0.03% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งสิ่งที่น่ากังวล คือ การจัดสรรงบประมาณนี้ ไม่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดทศวรรษที่ผ่านมา เนื่องจากรัฐบาลและบริษัทเอกชนไม่ให้ความสำคัญในการพัฒนาวิทยาศาสตร์และการวิจัย จึงไม่มีการลงทุนหรือกำหนดยุทธศาสตร์ระยะยาวที่สนับสนุนในวิทยาศาสตร์ ส่วนหนึ่งที่สำคัญ คือ กัวเตมาลาให้เวลาทำมาหากินแนวชายของเก่า แบบมรดกทางวัฒนธรรม หารายได้จากการท่องเที่ยว นอกจากนั้น นโยบายของผู้นำกัวเตมาลา เป็นประเทศที่มีขนาดใหญ่ที่สุดที่ยังยอมรับได้หวัน และไม่มีความสัมพันธ์กับจีน ซึ่งทำให้ขาดการเคลื่อนไหวของความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจกับตลาดที่ใหญ่ที่สุดในโลก โดยกัวเตมาลาไม่มีความสัมพันธ์กับไต้หวันมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1933 รวมถึงปัจจุบัน นับได้เป็นเวลา 90 ปี



ขอบคุนรูปภาพจาก LiveScience

# Costa Rica

## กับการพัฒนาที่ สมดุลและยั่งยืน

**คอสตาริกา** เป็นประเทศขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในแถบอเมริกากลางมีประชากรราว 5 ล้านคน คอสตาริกาเป็นหนึ่งในประเทศต้นแบบสำคัญในความใส่ใจสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูธรรมชาติ โดยเป็นประเทศที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นผู้นำด้านพลังงานหมุนเวียนของโลก ตั้งแต่ปีค.ศ. 2014 เป็นต้นมา ประธานาธิบดี Carlos Alvarado ประกาศตอนเข้ารับตำแหน่งว่า “การยกเลิกการปล่อยก๊าซเรือนกระจกเป็นภาระที่ยิ่งใหญ่ของคนรุ่นเรา และคอสตาริกาจะต้องเป็นประเทศแรกๆ ที่ทำภารกิจนี้ให้สำเร็จ” Alvarado ยังเป็นผู้ผลักดันเศรษฐกิจไร้คาร์บอนและวางนโยบายที่มีเป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อมมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการเป็นกลางทางคาร์บอนภายในปี 2050 โดยผลักดันการใช้รถยนต์ไฟฟ้า และกำจัดการใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง พลังงานหมุนเวียน 99% ใช้ในประเทศได้มาจากพลังงานน้ำ พลังงานลม พลังงานภูเขาไฟ และพลังงานแสงอาทิตย์ พร้อมมีพื้นที่ป่าครอบคลุม 55% ของประเทศ และพื้นที่ป่าอนุรักษ์แล้ว 25% อีกทั้งยังมุ่งเน้นการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศให้เป็นศูนย์ภายในปี 2021 และประกาศยกเลิกการใช้พลาสติกแบบใช้แล้วทิ้งหมดให้เปลี่ยนไปใช้วัสดุที่ย่อยสลายได้ 100% หรือสามารถนำมารีไซเคิลได้ 100% และไม่ได้มีที่มาจากปิโตรเลียม นโยบายที่ก้าวหน้าและแผนขั้นตอนที่ช่วยสนับสนุนนโยบายสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนทำให้ประเทศแห่งนี้ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่างประเทศ เช่น โครงการสิ่งแวดล้อมของสหประชาชาติในการยกเลิกการใช้พลาสติกแบบใช้แล้วทิ้ง นอกจากนี้ Carlos Alvarado ยังประกาศแผนที่จะห้ามใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล รวมถึงเชื้อเพลิงก๊าซและเชื้อเพลิงดีเซล เพื่อให้ประเทศกำจัดคาร์บอนออกจากสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุดและเพื่อให้ประเทศมีความเป็นกลางทางคาร์บอน



การประกาศห้ามใช้เชื้อเพลิงจากฟอสซิลเริ่มมาตั้งแต่ปี 2002 ภายใต้การบริหารของประธานาธิบดี Abel Pacheco การสั่งห้ามนี้ควรหมดอายุไปเมื่อปี 2014 แต่ต่อมาได้มีการขยายนโยบายนี้ออกไปจนถึงปี 2050 โดยร่างกฎหมายใหม่ได้รับการสนับสนุนจากฝ่ายบริหารของประธานาธิบดี Carlos Alvarado และอาจมีการห้ามใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลอย่างถาวร มีเพียงไม่กี่ประเทศทั่วโลกที่มีการดำเนินการห้ามสำรวจและผลิตเชื้อเพลิงฟอสซิล รวมไปถึงประเทศฝรั่งเศสที่ตั้งเป้าหมายจะดำเนินการเช่นเดียวกันภายในปี 2040 และประเทศเบลเยียมซึ่งห้ามการสำรวจและการขุดเจาะในน่านน้ำอาณาเขตของตนทั้งหมด ถึงแม้ว่าจะมีการพยายามรวบรวมเสียงสนับสนุนการลงประชามติเกี่ยวกับการสำรวจน้ำมันและก๊าซตั้งแต่ปี 2019 แต่มันก็ล้มเหลวในการลงคะแนนเสียง และร่างกฎหมายการห้ามใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลอย่างถาวรนี้จะต้องเผชิญกับการต่อต้านจากนักการเมืองบางคนที่มีข้อโต้แย้งว่าทรัพยากรดังกล่าวสามารถช่วยให้ประเทศในอเมริกากลางฟื้นตัวจาก GDP ที่ลดลง 8.7% ในช่วงการแพร่ระบาดของโคโรนาไวรัสในปี 2020 ภาพรวมเศรษฐกิจของคอสตาริกามีความเสถียรภาพมาตลอดหลายปี ด้วย GDP ที่เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องและค่าเงินเฟ้อที่ปานกลาง แม้ว่าอัตราการว่างงานในปี 2019 จะสูงถึง 11.49% อัตรา GDP เฉลี่ยในปี 2023 อยู่ที่ 78 พันล้านเหรียญสหรัฐ ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างก้าวจาก 52.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี 2015 ประเทศได้มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจที่เคยพึ่งพาจากด้านเกษตรกรรมเพียงอย่างเดียว มาเป็นเศรษฐกิจที่มีความหลากหลาย เช่น การท่องเที่ยว การส่งออกส่วนประกอบอิเล็กทรอนิกส์ทางการแพทย์ การผลิตชิ้นส่วนทางการแพทย์ และบริการไอที เป็นต้น การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Travel) ทำให้คอสตาริกาเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศในโลกที่เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Eco-Tourism) และเป็นหนึ่งเหตุผลในการผลักดันเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของประเทศให้เพิ่มขึ้น



A National Initiative ตั้งเป้าหมายจะสร้างระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนในคอสตาริกาภายในปี 2050 เศรษฐกิจหมุนเวียนคือรูปแบบเศรษฐกิจยั่งยืนที่ออกเพื่อลดการสิ้นเปลืองของเสียและทรัพยากร โดยเน้นการใช้แบบรีไซเคิลและการนำวัสดุและผลิตภัณฑ์กลับมาใช้ใหม่ ซึ่งจะไม่เหมือนกับรูปแบบเศรษฐกิจแบบเดิมซึ่งจะเป็นไปในรูปแบบ take-make-dispose โดยระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนนี้จะรักษาทรัพยากรและผลิตภัณฑ์ให้หมุนเวียนได้นานเท่าที่ทำได้ และส่งเสริมแนวทางการปฏิบัติ เช่น การนำกลับมาใช้ใหม่ การปรับปรุงใหม่ และการรีไซเคิล รวมถึงการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและแหล่งพลังงานหมุนเวียน โครงการนี้ได้รับการพัฒนาโดยความร่วมมือของสถาบันต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน สถาบันการศึกษา และองค์กรพัฒนาเอกชน โดยมีเป้าหมายที่จะเปลี่ยนคอสตาริกาให้เป็นผู้นำด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน นวัตกรรม และความยั่งยืนสำหรับลาตินอเมริกาผ่านการพัฒนา รูปแบบของเศรษฐกิจหมุนเวียนที่ยั่งยืนภายในปี 2050 ระบบเศรษฐกิจนี้จะช่วยให้คอสตาริกาสร้างขีดความสามารถใหม่ของภาคส่วนต่าง ๆ ตลอดจนภาคประชาชน และการพัฒนาองค์ความรู้ระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ซึ่งคาดว่าจะช่วยในด้านการสร้างงานใหม่โดยที่ไม่เกิดมลพิษ ส่งเสริมนวัตกรรมของผลิตภัณฑ์ตลอดจนกระบวนการผลิต ส่งเสริมให้เกิดรูปแบบธุรกิจใหม่ ส่งเสริมให้มีการสร้างเครื่องมือทางเศรษฐกิจและด้านการเงินใหม่ การเพิ่มอัตราการรวบรวมขยะและการนำกลับมาใช้ใหม่ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน เป็นต้น การดำเนินการตามเศรษฐกิจแบบหมุนเวียนในคอสตาริกาจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่าง ๆ ทางสังคมทั้งหมด รวมถึงมหาวิทยาลัย ที่ต้องร่วมมือกันเพื่อปรับปรุงข้อมูลและสร้างกลยุทธ์และนโยบายสาธารณะที่เอื้ออำนวยต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะทำให้รูปแบบเศรษฐกิจนี้ประสบความสำเร็จในคอสตาริกา

ความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของรัฐบาลคอสตาริกา คือการเป็นประเทศกำลังพัฒนาขนาดเล็กที่สามารถเข้าเป็นสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and development - OECD) อย่างเป็นทางการ โดยเป็นประเทศสมาชิกลำดับที่ 38 และเป็นประเทศแรกของภูมิภาคอเมริกากลาง (ลำดับที่ 4 ของลาตินอเมริกาต่อจาก เม็กซิโก ชิลี และ โคลอมเบีย) เมื่อเดือน พฤษภาคม ในปี 2564





ปัจจุบันประเทศสมาชิก OECD มีปริมาณการค้ารวมกันคิดเป็นร้อยละ ๖๐ ของการค้าโลก และขนาดเศรษฐกิจคิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของ GDP โลก ซึ่งการเข้าร่วม OECD ช่วยยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของคอสตาริกาให้มีพลวัตและหลากหลายยิ่งขึ้น เสริมสร้างความน่าเชื่อถือและดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติยิ่งขึ้น รวมทั้งขยายโอกาสเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้ด้านการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มประเทศสมาชิก อาทิ การเกษตรและอาหาร การศึกษา ข้อมูลเศรษฐกิจมหภาค ทั้งนี้ คอสตาริกาต้องบริหารจัดการภายในประเทศให้เป็นไปตามมาตรฐานและข้อกำหนดของ OECD รวมทั้งปรับนโยบายการคลังและนโยบายการแข่งขันให้เป็นธรรมมากขึ้น ปรับปรุงระบบสถิติแห่งชาติและการศึกษา และปฏิรูประบบภาษีและกฎหมายต่อต้านการติดสินบน ซึ่งรวมถึงการกำหนดความรับผิดทางอาญาเกี่ยวกับการให้และรับสินบนจากต่างประเทศ

โดยตั้งแต่ปี 2492 รัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้คอสตาริกาเป็นประเทศซึ่งไม่มีกองกำลังทหารโดยใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจ (gendarmerie และ civilian police) รักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศเท่านั้น จึงทำให้คอสตาริกาเป็นประเทศเดียวในภูมิภาคลาตินอเมริกาและแคริบเบียนที่บริหารประเทศในลักษณะดังกล่าว อันเป็นผลจากการที่รัฐบาลขณะนั้นเห็นว่าคอสตาริกามีขนาดเล็กและมีงบประมาณจำกัด จึงยกเลิกกองกำลังทหารเพื่อปรับการจัดสรรงบประมาณด้านความมั่นคงไปให้กับการพัฒนาประเทศด้านการศึกษา สาธารณสุข สาธารณูปโภค การท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ปัจจุบันคอสตาริกามีระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้าและมีระบบการดูแลสุขภาพที่ดีที่สุด在中อเมริกากลาง มีสัดส่วนพื้นที่ธรรมชาติกว่าร้อยละ 50 ของประเทศ และเป็นผู้นำอุตสาหกรรมผลิตกาแฟที่ใช้คาร์บอนต่ำ



อาจกล่าวได้ว่า คอสตาริกาเป็นประเทศกำลังพัฒนาที่มีความสมบูรณ์หลายประการ ได้แก่

1. ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเป็นฐานวิจัยใหญ่ให้กับประเทศตะวันตก จึงได้รับการสนับสนุนในด้านวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรมในหลายด้าน
2. ไม่หมดเปลืองงบประมาณไปกับการพัฒนากำลั้ทหารและการสั่งซื้ออาวุธ ทำให้สามารถนำงบประมาณมาพัฒนาด้้านการศึกษาและสาธารณสุขได้เต็มที่
3. ได้รับการสนับสนุนให้เข้าเป็นสมาชิก OECD ซึ่งก่อให้เกิดความได้เปรียบและโอกาสในการเข้าถึงเครือข่าย และลู่ทางการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

คอสตาริกา ประเทศที่มีชื่อว่า ชายฝั่งที่ร่ำรวย ทีเมืองมองจากแผนที่โลก เป็นคอคอดที่เชื่อมระหว่างอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ อย่างคอสตาริก้า จึงจัดเป็นประเทศที่โชคดี ทั้งในมิติด้้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม





# PANAMA

## ทางลัดเชื่อมสองมหาสมุทรและจุดแยกทวีปอเมริกา

เมื่อกล่าวถึงประเทศปานามา สิ่งแรกที่ทุกคนนึกถึงคงจะเป็นคลองปานามา ที่ตัดทวีปอเมริกาเหนือตรงปลายใกล้จะบรรจบทวีปอเมริกาใต้ที่โคลอมเบีย คลองปานามาเป็นคลองเดินเรือสมุทรความยาว 82 กิโลเมตร สร้างขึ้นบริเวณคอคอดปานามา เพื่อเชื่อมมหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรแอตแลนติกเข้าด้วยกัน ซึ่งช่วยย่นระยะเวลาที่ต้องไปอ้อมช่องแคบเดรกและแหลมฮอร์นทางใต้สุดของทวีปอเมริกาใต้ คิดเป็นระยะทางกว่า 22,500 กิโลเมตร ซึ่งมีผลอย่างยิ่งต่อการเดินเรือระหว่างสองมหาสมุทร โดยถูกใช้เป็นเส้นทางเดินเรือหลักสำหรับการค้าทางทะเลระหว่างประเทศ ตั้งแต่เปิดทำการ คลองปานามาประสบความสำเร็จและเป็นกุญแจสำคัญในการขนส่งสินค้าทั่วโลก จำนวนเรือที่ผ่านคลองปานามาเพิ่มขึ้นจาก 1,000 ลำต่อปีในยุคแรกเริ่ม มาเป็น 14,702 ลำต่อปี ในปี ค.ศ. 2008 มีระวางขนั้รรวมทั้งสิ้น 309.6 ล้านตัน อย่างไรก็ตามการสร้างคลองปานามา หาได้ง่ายดังเช่นการสร้างคลองสุเอซไม่ เพราะการตัดคลองปานามา ไม่ได้เป็นการขุดทางน้ำมาเชื่อมกัน แต่เป็นการสร้างทางน้ำไล่ระดับใต้แนวเขาสูง เพื่อพาเรือปีนขึ้น และไล่ระดับลงอีกฝั่งหนึ่ง

แนวความคิดในการขุดคลองปานามาเริ่มมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 16 ก่อนที่จะเริ่มการก่อสร้างครั้งแรกในปี ค.ศ. 1880 โดยบริษัทสัญชาติฝรั่งเศสภายใต้การบริหารของแฟร์ดีนันด์ เดอ แลแซ็ปส์ แต่ก็ล้มเหลวไป มีคนงานกว่า 21,900 คนเสียชีวิต มักมีสาเหตุจากโรคระบาด (มาลาเรียหรือไข้เหลือง) และดินถล่ม หลังจากที่บริษัทของนายเดอ แลแซ็ปส์ ล้มละลายต้องขายโครงการขุดคลองทอดตลาดไป สหรัฐฯ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในการขุดคลองครั้งนี้ เนื่องจากในตอนนั้นสหรัฐฯ ได้ทำสงครามกับสเปนในปี ค.ศ. 1898 เห็นว่าการเดินทางระหว่างฝั่งตะวันตกกับตะวันออกเป็นเรื่องยุทธศาสตร์ ถ้ามีคลองลัดย่นระยะทางการเดินทางของเรือรบและเรือขนส่งยุทธสัมภาระได้ก็จะเป็นผลดีอย่างยิ่งในการป้องกันประเทศ รัฐบาลจึงเห็นความสำคัญในจุดนี้



โดยสหรัฐฯ ได้เจรจากับรัฐบาลโคลอมเบียว่า หากสหรัฐฯ ลงทุนขุดคลองแล้วก็ขอให้สหรัฐฯ เช่าพื้นที่บริเวณนั้นเพื่อดำเนินการควบคุมการเข้าออกของเรือที่ผ่านคลอง แต่การตกลงเรื่องราคาค่าเช่าที่ไม่ลงตัว รัฐบาลโคลอมเบียไม่ตกลงกับรัฐบาลสหรัฐฯ ซึ่งขณะนั้นชาวปานามากลัวว่าโคลอมเบียจะไม่แบ่งผลประโยชน์ให้เท่าที่พวกตนควรได้ จึงได้ก่อการปฏิวัติขึ้นและประกาศตัวเป็นประเทศเอกราช ซึ่งสหรัฐฯ เองได้รับรองการเป็นเอกราชของปานามา และยังสามารถช่วยไม่ให้โคลอมเบียยกกองทหารเข้ามาปราบปรามชาวปานามา จนในที่สุดสหรัฐฯ ได้ทำสัญญากับปานามา โดยปานามายกกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นระยะทางกว้าง 10 กิโลเมตรตลอดแนวทางที่สหรัฐฯ จะขุดคลอง และรัฐบาลสหรัฐฯ เป็นผู้ดำเนินการบริหารเป็นสิทธิขาดตลอดไป โดยสหรัฐฯ จะจ่ายเงินตอบแทนให้ปานามาเป็นจำนวนเงิน 10 ล้านดอลลาร์ และจะให้เป็นประจำทุกปี อีกปีละ 250,000 ดอลลาร์ ส่วนสหรัฐฯ ก็ได้จ่ายเงินให้แก่โคลอมเบียเป็นเงิน 25 ล้านดอลลาร์ในปี ค.ศ. 1921 และรัฐบาลโคลอมเบียรับรองความเป็นเอกราชของปานามาในสนธิสัญญาอมสัน-อูรูเตีย

สหรัฐฯ ภายใต้การนำของทีโอดอร์ รูสเวลต์ได้ครอบครองเครื่องมือรวมถึงอุปกรณ์ขุดเจาะทั้งหมด สิ่งสำคัญประการแรกคือได้เริ่มลงมือป้องกันและขจัดโรคร้ายที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการก่อสร้างคลอง เริ่มรณรงค์จัดยู่งชนิดหนึ่งซึ่งเป็นพาหะในการนำโรคไข้เหลืองและมาลาเรีย โดยการขจัดหนองน้ำที่เป็นแหล่งเพาะพันธุ์และขจัดพงหญ้าที่เป็นแหล่งหลบซ่อนตัวของยุงเหล่านั้นตลอดจนกำจัดหนูซึ่งเป็นพาหะกาฬโรค การปราบปรามโรคเหล่านี้ใช้เวลา 10 ปี จนในที่สุด สหรัฐฯ เริ่มที่จะก่อสร้างคลองที่มีประตูกั้นน้ำเป็นระยะๆ แทนที่จะเป็นคลองที่มีระดับน้ำเท่ากักระดับน้ำทะเล และหลังจากได้เตรียมระบบพื้นฐาน ระบบการก่อสร้างของระบบประตูกั้นน้ำของคลองก็เริ่มต้นขึ้นอย่างจริงจัง สหรัฐฯ จึงได้ค่อยๆ เปลี่ยนเครื่องมือของฝรั่งเศสมาใช้เครื่องมือขนาดใหญ่สำหรับงานที่ใหญ่ขึ้นและเข้ามาดำเนินงานสร้างต่อ แต่แม้กระทั่งจะมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้น การก่อสร้างโดยสหรัฐฯ ก็มีผู้เสียชีวิตราว 5,600 คน จนกระทั่งสามารถเปิดใช้งานได้เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1914 นับเป็นหนึ่งในโครงการวิศวกรรมที่ใหญ่ที่สุดและยากลำบากที่สุดที่เคยมีมา



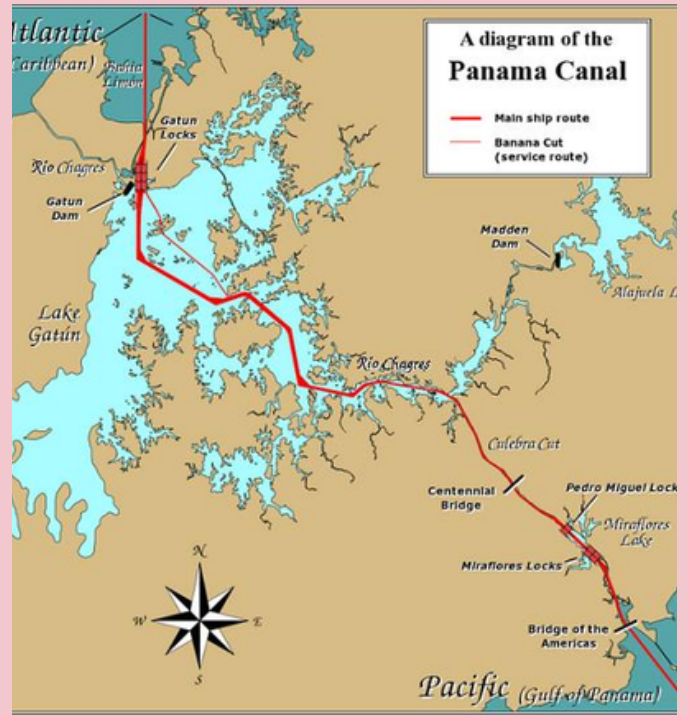
## เทคโนโลยีกับคลองปานามา

เทคนิคแรกที่ถูกนำมาใช้ก็คือการใช้ช่องรับส่งเรือแบบขั้นบันได โดยเทคนิคนี้จะช่วยแก้ปัญหาทางกายภาพของคอคอดปานามาที่มีภูเขาสูงอยู่ตรงบริเวณใจกลางของพื้นที่ โดยช่องรับส่งเรือนี้จะถูกกันเป็นชั้นๆ ด้วยประตูกันน้ำเพื่อให้มีระดับน้ำที่ลดหลั่นกันไปจากความสูงบริเวณภูเขาจนถึงความสูงบริเวณปากอ่าว โดยขั้นตอนการทำงานของมันเป็นคือการใช้รถลากแรงม้าสูงลากเรือบรรทุกสินค้าเข้ามาในช่องรับส่งเรือจากนั้นเติมน้ำให้ระดับน้ำเท่ากับช่องรับส่งเรือถัดไป หลังจากทีระดับน้ำเท่ากับช่องรับส่งเรือต่อไปแล้วจึงเปิดประตูกันน้ำซึ่งเป็นประตูสไลด์เหล็กกล้าที่มีความกลวงด้านในเพื่อลดน้ำหนักโดยใช้รถลากลากประตูเพื่อเปิดช่องรับส่งเรือ จากนั้นรถลากส่วนที่ผูกติดกับเรือบรรทุกสินค้าจะลากเรือไปยังช่องส่งน้ำชั้นถัดไป และทำเช่นเดียวกันกับช่องส่งเรือที่เป็นบันไดขาลงเพียงแต่เปลี่ยนจากการเติมน้ำเป็นระบายน้ำเพื่อลดระดับน้ำให้เท่ากับช่องส่งเรือถัดไป

ปัญหาต่อมาคือการมีภูเขาและแม่น้ำที่พัดแรงกันเส้นทางบริเวณปานามาภาคกลางทำให้ถ้าหากสร้างเป็นช่องรับส่งเรือจะมีความยากลำบากมากเนื่องจากกระแสที่พัดแรงและต้องสร้างช่องรับส่งเรือเป็นจำนวนมาก จึงมีการใช้เทคนิคต่อมาคือการสร้างเขื่อนโดยใช้กำแพงหินที่ปิดช่องระหว่างกำแพงด้วยดินเหนียวเพื่อให้กำแพงกันน้ำทันทานรอบๆบริเวณแนวภูเขาทำให้เกิดเป็นทะเลสาบขนาดยักษ์เพื่อช่วยให้เดินเรือได้สะดวกขึ้นและมีการสร้างบ่อเก็บน้ำเพื่อทำการหมุนเวียนน้ำจากส่วนของน้ำที่ปล่อยออกเพื่อให้เรือบรรทุกสินค้าเคลื่อนที่ลงไปยังช่องรับส่งเรือที่ต่ำกว่ากลับมาเติมในส่วนของขาขึ้นซึ่งต้องมีการเติมน้ำ



แต่เดิมการขุดเจาะนั้นทำงานโดยใช้คนงานจำนวนมากขุดดิน และหินบนพื้นดินหรือใช้รถขุดในการขุดเจาะ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ โรคระบาดทำให้คนงานจำนวนมากเสียชีวิตและมีอีกจำนวนมากหนีกลับบ้านเนื่องจากงานที่หนักและอันตรายเป็นอย่างมาก ปัญหาต่อมาคือน้ำท่วมทำให้อุปกรณ์และรถขุดที่ใช้เสียหาย จึงมีการนำเรือขุดลอยน้ำมาใช้ในการขุดเจาะเพื่อแก้ปัญหาเหล่านี้โดยในอดีตตัวเรือขุดจะมีขนาดประมาณเรือบรรทุกสินค้าสองลำและมีส่วนของบุงก์ที่ใช้ในการตักดินหรือหินขึ้นมา ส่วนในการขยายคลองในเวลาต่อมาได้มีการนำเครื่องขุดลอยน้ำชื่อดาต้ายซึ่งมีทั้งส่วนใบมีดเพื่อใช้ตัดหินแข็งและส่วนของเครื่องสูบน้ำเพื่อนำเศษหินและดินที่ขุดได้ออกมาจากบริเวณที่ทำการขุด



เทคนิคสุดท้ายที่ทำให้คลองนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากคือการใช้ระบบนำทางที่มีประสิทธิภาพโดยการนำเทคโนโลยีดาวเทียมมาใช้ในการติดตามและควบคุมเรือบรรทุกสินค้าแต่ละลำที่กำลังแล่นอยู่ในคลองปานามาและยังมีการเตรียมเรือไว้สำหรับลากเรือที่มีปัญหาหรือจัดการกับอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ยังมีการฝึกคนนำร่องสำหรับบังคับเรือสินค้าขนาดใหญ่เพื่อลดโอกาสเกิดอุบัติเหตุในช่วงของคลองที่มีความแคบมากๆ



**PANAMA  
CANAL**

77 km. 12 m. 14,000 ship/year





# HONDURAS

## ทางเลือกการพัฒนาใหม่หลังปั่นใจรับรองจีน

เมื่อเดือนมีนาคม 2566 ปรากฏการณ์ที่เป็นข่าวสำคัญในอเมริกาที่โด่งดังในสื่อก็คือรัฐบาลฮอนดูรัสประกาศจัดตั้งความสัมพันธ์ทางการทูตกับรัฐบาลกรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน หลังตัดสัมพันธ์กับไต้หวันที่มีมานานกว่า 80 ปี ทำให้ไต้หวันอยู่ในภาวะถูกโดดเดี่ยวเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยมีรัฐเอกราชเพียง 13 แห่งเท่านั้นที่ให้การรับรองสถานะของเกาะที่ปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตยนี้ นอกจากนี้ กระทรวงการต่างประเทศฮอนดูรัสยังระบุในแถลงการณ์ที่โพสต์ผ่านทวิตเตอร์ด้วยว่า รัฐบาลของตนยอมรับ “จีนเพียงแห่งเดียวในโลก” และว่ากรุงปักกิ่ง “คือรัฐบาลอันชอบธรรมเพียงหนึ่งเดียวที่เป็นตัวแทนของจีนทั้งหมด” และยังกล่าวเสริมด้วยว่า “ไต้หวันเป็นส่วนที่แบ่งแยกไม่ได้ของเขตแดนจีนและ ณ วันนี้รัฐบาลฮอนดูรัสได้แจ้งต่อไต้หวันเกี่ยวกับการตัดสัมพันธ์ทางการทูตและการให้คำมั่นว่าจะไม่มีความสัมพันธ์หรือติดต่อไต้หวันอย่างเป็นทางการอีกต่อไป”

การสิ้นสุดความสัมพันธ์ระหว่างฮอนดูรัสกับไต้หวันเป็นที่คาดหมายมานานแล้ว และเริ่มชัดเจนมากขึ้นหลังรัฐมนตรีต่างประเทศฮอนดูรัสได้เดินทางไปจีนเมื่อสัปดาห์ที่แล้วเพื่อเปิดฉากความสัมพันธ์ ซึ่ง ซิโอมารา

คาสโตร (Xiomara Castro) ประธานาธิบดีหญิงของฮอนดูรัส ประกาศว่า รัฐบาลของเธอจะเริ่มต้นสานสัมพันธ์กับรัฐบาลปักกิ่ง

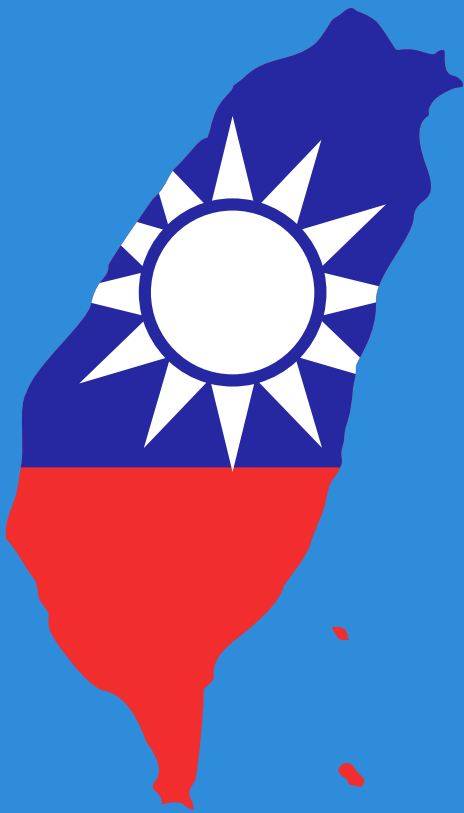
ฮอนดูรัสเป็นพันธมิตรทางการทูตประเทศที่ 9 ที่ไต้หวันสูญเสียให้กับรัฐบาลปักกิ่ง นับตั้งแต่ปธน.ไช่ ชินฉีดำรงตำแหน่งผู้นำรัฐบาล โดยปัจจุบัน ไต้หวันยังมีความสัมพันธ์ทางการทูตกับเบลีซ ปารากวัย และกัวเตมาลา ในละตินอเมริกา และนครวาติกัน ขณะที่หุ้นส่วนส่วนใหญ่ของรัฐบาลไทเปนั้นเป็นประเทศหมู่เกาะในแคริบเบียนและแปซิฟิกใต้ รวมทั้งเอสวาตินี ในแอฟริกา ในปี 2550 คอสตาริกาเป็นประเทศแรกในละตินอเมริกาที่เปลี่ยนความสัมพันธ์กับจีน โดยประธานาธิบดีออสการ์ อารีเอส อ้างถึงการตัดสินใจดังกล่าว เนื่องจากอำนาจทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นของจีน ปานามาในปี 2560 สาธารณรัฐโดมินิกันและเอลซัลวาดอร์ในปี 2561 และนิการากัวในปี 2564 ต่างปฏิบัติตาม โดยอ้างว่าโอกาสทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมเป็นแรงจูงใจหลัก ความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างจีน-ฮอนดูรัสบ่งบอกถึงทิศทางทางเศรษฐกิจของละตินอเมริกาที่หันเหจากสหรัฐอเมริกาไปสู่จีน ยุทธวิธีของจีนในการแยกไต้หวันออกจากกัน และการเติบโตของยุทธศาสตร์ใหญ่ทางการทูตของจีน



# จีนกับละตินอเมริกา

ฮอนดูรัสเป็นตัวอย่างสำคัญของกลยุทธ์ทางเศรษฐกิจของปักกิ่งในการดึงดูดกลุ่มซีกโลกใต้และสกัดวัตถุดิบส่วนเกินของละตินอเมริกา ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา บริษัทจีนได้ลงทุนมากกว่า 160 พันล้านดอลลาร์ในภูมิภาคนี้ แทนที่สหรัฐอเมริกาในฐานะคู่ค้าชั้นนำของประเทศในละตินอเมริกา การมีส่วนร่วมทางการทูตของจีนกับละตินอเมริกาต่างจากสหรัฐอเมริกา โดยจีนไม่ได้เลือกปฏิบัติระหว่างจุดยืนทางการเมืองต่างๆ ของประเทศต่างๆ ทั่วภูมิภาค ปักกิ่งมีส่วนร่วมอย่างเสรีกับทั้งฝ่ายประธานาธิบดีที่เป็นประชาธิปไตยและผู้กระทำความผิดด้านสิทธิมนุษยชนแบบเผด็จการ ระดับสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพของละตินอเมริกา วัตถุดิบที่อุดมสมบูรณ์ และฐานผู้บริโภคชนชั้นกลางขนาดใหญ่ ทำให้ละตินอเมริกาเป็นพันธมิตรที่มีศักยภาพสำหรับการลงทุนของจีน

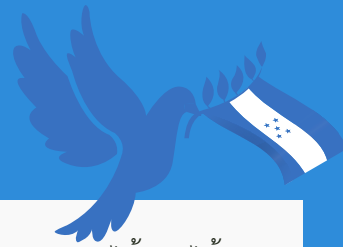
จีนมีส่วนร่วมกับองค์กรประชาคมรัฐละตินอเมริกาและแคริบเบียน (CELAC) ซึ่งรวมถึงรัฐสมาชิกสามสิบสามรัฐ ฟอรัม China-CELAC ก่อตั้งขึ้นในปี 2558 จัดการประชุมทุกๆ สามปีเพื่อหารือเกี่ยวกับโอกาสความร่วมมือ สินเชื่อโครงสร้างพื้นฐาน และกองทุนทางการเงินร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง China-CELAC ไม่รวมสหรัฐอเมริกาและแคนาดา



# ไต้หวันกับละตินอเมริกา

กลไกหลักของการทูตระหว่างประเทศของไทเปคือการช่วยเหลือจากต่างประเทศ แก่รัฐบาลที่ยากจน ในช่วงทศวรรษที่ 1950 และ 1960 ประเทศส่วนใหญ่ในละตินอเมริกาและแคริบเบียน ซึ่งค่อนข้างต่อต้านคอมมิวนิสต์ในขณะนั้น ได้ให้การยอมรับไต้หวัน ยกเว้นคิวบา ไต้หวันมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเพื่อการยังชีพขนาดเล็ก

ในช่วงทศวรรษ 1960 โดยส่วนใหญ่ผ่านทางผลิตภัณฑ์ส่วนเกินของอเมริกา อย่างไรก็ตาม หลังจากการเปลี่ยนที่นั่งขององค์การสหประชาชาติของจีนจากไทเปเป็นปักกิ่งในปี พ.ศ. 2514 ประเทศในละตินอเมริกาและแคริบเบียนขนาดใหญ่หลายแห่ง เช่น ชิลีและบราซิล ก็เปลี่ยนการยอมรับไต้หวันเช่นกัน หลังจากที่เศรษฐกิจเจริญรุ่งเรืองในช่วงทศวรรษ 1980 ไต้หวันได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินในวงกว้างมากขึ้น เช่น ฝากเงิน 150 ล้านดอลลาร์เข้าธนาคารเพื่อการบูรณาการเศรษฐกิจแห่งอเมริกา กลางในปี 1993 รัฐที่มีขนาดเล็กกว่าและยากจนกว่า เช่น ฮอนดูรัส ยังคงอยู่กับไทเปจนกระทั่งเมื่อไม่นานมานี้



ในเชิงเศรษฐกิจ การจากไปของฮอนดูรัสจะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจได้วันเพียงเล็กน้อย ในปี พ.ศ. 2550 ได้วันได้ลงนามในข้อตกลงการค้าเสรีไตรภาคีกับฮอนดูรัสและเอลซัลวาดอร์ แม้ว่าเอลซัลวาดอร์จะระงับข้อตกลงแล้ว และการมีส่วนร่วมของฮอนดูรัสจะสิ้นสุดภายในสิ้นปี 2566 ในปี 2565 การส่งออกของฮอนดูรัสไปยังได้วันมีมูลค่า 128.85 ล้านดอลลาร์ หรือประมาณร้อยละ 0.03 ของการนำเข้าระหว่างประเทศของได้วัน ในขณะที่การส่งออกของได้วันไปยังฮอนดูรัสอยู่ที่ 63.16 ดอลลาร์ ล้าน คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของการส่งออกทั่วโลกของได้วันเท่านั้น เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว จีนและฮ่องกงคิดเป็นร้อยละ 20 ของการนำเข้าของได้วัน ในขณะที่สหรัฐอเมริกาอยู่ที่ร้อยละ 10.7

การอำลาได้วันไปหันหาจีน ไม่ได้เป็นสิ่งที่ทำลายความสัมพันธ์ของภูมิภาค เนื่องจากประเทศเพื่อนบ้านด้านใต้ ที่วิ่งเร็วกว่า อย่างเอลซัลวาดอร์ นิคารากัว คอสตาริกา และปานามา ก็มีพัฒนาการความเจริญเติบโตที่รวดเร็วและสูงขึ้นหลังมีความสัมพันธ์กับสาธารณรัฐประชาชนจีน ในขณะที่เพื่อนบ้านตอนเหนืออย่างกัวเตมาลา และเบลิซ ซึ่งยังยืนยันความสัมพันธ์ที่ “ไม่เปลี่ยนแปลง” กับได้วัน มีการพัฒนาที่ติดขัดในหลายด้าน โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์ ฮอนดูรัส กลับมีสถานะที่สูงกว่ากัวเตมาลาใน Global Innovation Index โดยอยู่ในลำดับที่ 116 ของ 132 ประเทศที่มีการวัดระดับ การเปิดความสัมพันธ์กับมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอย่างจีน จะมีส่วนดึงดูดการลงทุนจากจีนเข้ามายังฮอนดูรัสมากขึ้น และหากตัวเลขทางเศรษฐกิจของฮอนดูรัส มีการพัฒนาที่รวดเร็วขึ้น ย่อมเป็นภาพสะท้อนไปยังเพื่อนบ้านอย่างกัวเตมาลาเป็นแน่ อย่างไรก็ตาม สหรัฐฯ เองอาจไม่ได้มีความกังวลในประเด็นการหันเหความสัมพันธ์มากนัก หากมองจากสถานะของประเทศใหญ่น้อยในอเมริกา ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐเอง แคนาดา เม็กซิโก รวมไปถึงประเทศใหญ่ในอเมริกาใต้ ล้วนเลือกสาธารณรัฐประชาชนจีน

ฮอนดูรัสซึ่งเป็นประเทศที่อ่อนแอทางเศรษฐกิจ ไม่ได้มีความสำคัญอันดับแรกในนโยบายต่างประเทศของสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม การแยกความสัมพันธ์ระหว่างฮอนดูรัส-ได้วัน ก็ส่งผลทางจิตวิทยาต่อสหรัฐไม่มากนัก ในฐานะสัญญาฉบับบอกถึงการตั้งหลักที่แข็งแกร่งขึ้นของจีนในซีกโลกตะวันตกมากขึ้น ทั้งนี้ เมื่อครั้งที่ปานามา เอลซัลวาดอร์ และสาธารณรัฐโดมินิกันเปลี่ยนหันมารับรองจีนเมื่อปี 2561 ฝ่ายบริหารสมัยประธานาธิบดีทรัมป์แสดงความไม่พอใจด้วยการดึงนักการทูตชั้นนำ กลับจากประเทศเหล่านั้น เสมือนการต่อว่าต่อขานเชิงการทูต

สำหรับฮอนดูรัสแล้ว การพัฒนาที่ไม่มีอะไรมากนักบนแผ่นดินของตนเอง ทำให้ประชาชนชั้นแรงงานจำนวนมาก มาช่วยเสริมเติมเต็มการขาดแคลนแรงงานรับจ้างในสหรัฐ อาทิ คนทำความสะอาดบ้าน พี่เลี้ยงเด็ก ช่างซ่อม จนถือได้ว่า เป็นประเทศที่ส่งออกแรงงานวิชาชีพพื้นฐานราคาถูกที่สำคัญให้กับสหรัฐ และเป็นรายได้สำคัญในการจุนเจือระบบเศรษฐกิจท้องถิ่น ที่ค่อนข้างยากจนของฮอนดูรัส ให้พัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไปต่อไป



# NICARAGUA

## กับพัฒนาบนเส้นทางระหว่างเสรีภาพและเผด็จการ

ปัจจุบัน หากใครเอ่ยถึง ประเทศนิการากัว คนไทยจำนวนมากก็สามารถนึกถึงได้ทันที หลังจาก “เซย์นิส ปาลาซิโอส” นางงามคนแรกในประวัติศาสตร์จากนิการากัวที่ความงาม แข็งแรงแอนโทเนียของเราไป ในการประกวด Miss Universe 2023 ปีล่าสุด ที่กรุงซัลซาดอร์ ประเทศเอลซัลวาดอร์ ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านร่วมทวีปของนิการากัว และกระแสข่าวว่ารัฐบาลนิการากัวสั่งห้าม Miss Universe เซย์นิส ปาลาซิโอส กลับประเทศ เนื่องจากจุดยืนทางการเมือง ด้วยเหตุการณ์นี้เองจึงทำให้ใครหลายคนหันมาสนใจและอยากรู้จักประเทศนี้กันมากขึ้น

### ทำไมรัฐบาลถึงสั่งห้าม Miss Universe กลับประเทศ ?

ก่อนอื่นต้องขอเล่าย้อนกลับไปในปี 2018 ซึ่งเกิดเหตุการณ์ที่ประชาชนจำนวนมากออกมาต่อต้านแผนการปฏิรูประบบหลักประกันสังคมที่รัฐบาลได้ประกาศเมื่อวันที่ 18 เมษายน 2018 ทำให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 300 คน โบสถ์คริสต์ที่มีนักบวชถูกเนรเทศ และต้องลี้ภัย ซึ่ง ณ ขณะนั้น เซย์นิสก็ได้รับลงถนนประท้วงถึงเผด็จการทหาร จึงทำให้เผด็จการทหาร Daniel Ortega มีความกังวลว่าประชาชนจะใช้โอกาสนี้ในการออกมารวมตัวฉลองการได้รับตำแหน่งของ Miss Universe บนท้องถนน และใช้โอกาสนี้แสดงออกเชิงสัญลักษณ์ที่ใช้ธงชาติสีขาวฟ้า ซึ่งเป็นที่รู้กันว่าเป็นการต่อต้าน ธงสีขาวแดงประจำรัฐบาลทหาร คำสั่งแบนนางงามจักรวาลนี้ ออกมาก่อนที่เซย์นิสจะได้รับตำแหน่ง แต่ได้ถูกยกเลิกไปเพราะโอกาสที่เธอจะมั่งมีมีสูงมาก แต่หลังจากที่ผลการประกวดออกมาแล้วนั้น ทั้งตัวเซย์นิส และ ND (คนส่ง) ก็โดนสั่งห้ามเข้าประเทศ และ ห้ามศิลปินในนิการากัว วาดภาพต่างๆ ที่เป็นการฉลองให้กับเธอ

ขอบคุณข้อมูลบางส่วนจากสำนักข่าวไทยรัฐ



นิการากัวมีผู้นำคือประธานาธิบดี Daniel Ortega ที่ครองอำนาจยาวนาน จากการเลือกตั้งเมื่อ 15 พฤศจิกายน 2549 ประธานาธิบดีของนิการากัวกุมอำนาจค่อนข้างเบ็ดเสร็จ เนื่องจากเป็นทั้งประมุขประเทศ หัวหน้ารัฐบาล และผู้บัญชาการทหาร (commander-in-chief of the armed forces) รวมทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นระบบสภาเดียว (Unicameral) ประกอบด้วยสมาชิก 93 คน นอกจากนั้น รองประธานาธิบดีของนิการากัว นาง Rosario Murillo Zambrana ก็คือภรรยาของประธานาธิบดีนั่นเอง แม้ว่าผู้นำปัจจุบัน จะสังกัดพรรค Liberal หาได้เป็นพรรคเผด็จการเต็ม Sadinista แล้วก็ตาม แต่การเมืองพินิยามของ นิการากัว ก็ยังคงมีลักษณะของการผูกขาดอำนาจโดยชนชั้นนำยาวนานมา

การผูกขาดอำนาจของการเมืองนิการากัวส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในระดับสำคัญโดยเฉพาะข้อจำกัดการสนับสนุนและส่งเสริมการแข่งขันภายในประเทศการจัดการกับฝ่ายตรงข้าม แต่ก็ทำให้บ้านเมืองค่อนข้างสงบและก็ยังคงเป็นประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมบนข้อได้เปรียบที่พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ทั้งดินและน้ำ และด้วยทะเลสาบมานากัวที่มีลมนอกชายฝั่งที่แรงสม่ำเสมอ และยังมีน้ำอุ่นตลอดทั้งปีจึงได้ขึ้นชื่อว่าเป็นดินแดนสวรรค์ของนักเล่นเซิร์ฟ และกาแพชื่อกองโลก นิการากัวเป็นประเทศเกษตรกรรมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในอเมริกากลาง แต่ประชากรเบาบางที่สุด มีน้ำจืดมหาศาลจากทะเลสาบขนาดใหญ่กลางประเทศ จำนวนประชากรของประเทศนี้มีเพียงประมาณ 6 ล้านคน แต่มีขนาดพื้นที่ทั้งหมด 120,254 ตร.กม. ขนาดพื้นที่ในการทำเกษตรกรรมคิดเป็น 42.2% ของประเทศ และพื้นที่ป่าประมาณ 25.3% มีเมืองหลวงชื่อวามานากัวและเป็นเมืองที่ใหญ่เป็นอันดับสามในอเมริกากลางรองจากเตกูซิกัลปาและกัวเตมาลาชาตินิการากัวถูกยึดครองโดยจักรวรรดิสเปนในศตวรรษที่ 16 และได้รับเอกราชจากสเปนในปีค.ศ. 1821 เขตชายฝั่งตกเป็นอาณานิคมของอังกฤษและตกอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษในศตวรรษที่ 17 นิการากัวกลายเป็นดินแดนปกครองตนเองในปี 1860 โดยดินแดนส่วนเหนือสูงสุดได้ถูกย้ายไปเป็นของประเทศฮอนดูรัสในปี 1960 นับตั้งแต่นิการากัวได้รับเอกราช ประเทศก็เผชิญกับความไม่สงบทางการเมืองการปกครองแบบเผด็จการ การยึดครองอำนาจและวิกฤตการณ์ รวมถึงการปฏิวัติและต่อต้านเผด็จการโซโมซ่า



นิการากัว เป็นที่รู้จักกันว่า เป็นดินแดนภูเขาแห่งทะเลสาบภูเขาไฟ เพราะมีภูเขาไฟและทะเลสาบจำนวนมาก และขึ้นชื่อว่าเป็นทะเลสาบที่ใหญ่ที่สุดในอเมริกากลาง และยังเป็นทะเลสาบน้ำจืดแห่งเดียวที่มีฉลามอาศัยอยู่ “ทะเลสาบมานากัว” เป็นทะเลสาบน้ำจืดเพียงแห่งเดียวที่มีฉลามอาศัยอยู่ โดยฉลามหัวบาตรเข้ามาในทะเลสาบได้ผ่านการว่ายน้ำขึ้นแม่น้ำริโอซานฮวนจากมหาสมุทรแอตแลนติก ไม่เพียงแต่ฉลามเท่านั้น ด้วยความสมบูรณ์ของนิการากัว ดินแดนแห่งนี้จึงยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์หายากหลายชนิด เช่น นกทูแคน หมูป่า งูเหลือมลิง เสือจากัวร์ และสลอร์ รวมไปถึง พะยูนและเต่าทะเล ที่ว่ายน้ำในเขตอนุรักษ์ชีวีวิทยา Cayos Miskitos ในแนวปะการังนอกเกาะห่างไกลของชายฝั่งทะเลแคริบเบียน

นอกจากจุดเด่นด้านธรรมชาติที่สมบูรณ์ของนิการากัวที่ทำให้เป็นจุดขายด้านท่องเที่ยวแล้วนั้น ด้านเกษตรกรรมก็ถือว่าเป็นเศรษฐกิจหลักของประเทศ เช่น กล้วย อ้อย ฝ้าย ข้าว ข้าวโพด งา และกาแฟ โดยเฉพาะ “กาแฟ” เป็นผลิตภัณฑ์เกษตรที่มีชื่อเสียงและได้รับการยอมรับจากทั่วโลก เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาไฟ ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์สูง และทำให้ได้ผลผลิตเมล็ดกาแฟที่มีคุณภาพ ดินจากภูเขาไฟและอากาศที่เหมาะสมทำให้เมล็ดกาแฟที่ได้มีกลิ่นหอม และมีคุณภาพเป็นอย่างมาก จึงทำให้เมล็ดกาแฟนิการากัวเป็นที่รู้จักและขึ้นชื่อของเหล่าคอกาแฟทั่วโลก และเป็นสินค้าเกษตรหลักที่ส่งออกของประเทศ แม้นิการากัวจะขึ้นชื่อว่าเป็นประเทศที่ส่งออกกาแฟ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติที่สวยงาม แต่รู้หรือไม่ว่านิการากัวเป็นหนึ่งในประเทศที่ยากจนที่สุดในละตินอเมริกา มีอัตราการว่างงานสูงและมีหนี้ต่างประเทศจำนวนมาก

